

DEO OPTIMO MAX. QUÆSTIO MEDICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda in Scholis Medicorum, die Luna vigesima mensis

Decembris, anno Domini M. DCC. LI.

M. NICOLAO LE ROY DE SAINT AIGNAN;
Doctore Medico, Præside.

An morbos in Classes reducere expediat?

I.

UM numerosissima sit morborum quibus homo conflictatur ilias; quanta sit in ipsorum historiâ methodum instituendi necessitas ab Hippocratis ævo patuit; atque etiam in arte magistri recentiores, quos inter Platerus, Sydenhamius, Junckerus, Nenterus, Chiracius, &c. methodum necessariam conclamant, imò instituerunt multiplicem, ut ad instar botanicorum morbos subdividerent in classes & in genera. Ex

tali porro institutione, id præcipuum debet emolumentum enasci, ut tutior & facilior reddatur praxis Medica, curiositati minùs quàm utilitati consulendo. Tunc enim ex ipsâ classis denominatione 1°. ipsissima deducitur indicatio curatoria, quidque sibi sit agendum Medico statim patet. 2°. Cùm tot sint solummodò morborum theoriæ curationumque formulæ, quot sunt classes; qui se praxi addicunt, suas simpliciter ad aliquot capita reducere possunt indicationes, neque tantâ morborum serie, totque formulis quasi obstupesciti, à paucis tantùm capitibus morborum theoriâ & curationem deducere tutò valent Medici; atqui proposita talis est methodus.

In morborum disquisitione duplici quidem progrediendum viâ; vel in simplicissima vitia, *analysis*, resolvendi, vel ex resolutis vitiis simplicissimis, *synthesis*, componendi sunt morbi. Vix autem in praxi ullius erit usus elementarium morborum cognitio; ibi si sistat Medicus; quoniam clinicis apud ægros in sua sic elementa resoluti non occurrunt morbi; generalis v. g. fluidorum siccitas in scholis sola concipitur, apud ægros verò sola non occurrit, at hanc necessariò semper comitatur nimia solidorum tensio; præterea non seorsim hæc varia vitia, sed simul & collectivè sunt debellanda, id est morbos jam compositos in praxi profligandos Medicus habet; unde quæcumque solâ *analysis* innixa est methodus, nequaquam expedit; sed quæ & simul *synthesis* statuitur. Hanc porro *syntheticam* methodum multò difficilior est instituire, quia pro lubitu morbi non sunt fingendi, sed quales realiter in praxi clinicis occurrunt. In tali itaque institutione Medico venit examinandum quænam sint vitia simplicia, an pauciora, ah numerosiora sint, quamnam eorum *combinatio*, an sit constans? Eo nostra nititur cardine methodus, simplicia supponit fluidorum & solidorum vitia qualia exponuntur à *pathologis*, ea jam composita proponit, & uti apud ægros majori minori-ve numero constanter sunt *combinata*.

Dum in praxi quidem observaveris fluidorum siccitatem cum eorum acrimoniam; nimiamque solidorum tensionem semper adesse; si hæc omnia vitia simul esse debellanda reperias, non ea separatim proponi debent, sed ex his tribus una fieri debet *combinatio*. Similiter si ferum malè elaboratum, malè permixtum, nimis exuperans offendas, & solida nimis laxa, si hæc inquam omnia sese invicem semper concomitentur vitia, ex iis omnibus alia institui debet *combinatio* & sic de cæteris. Erit itaque quæstio an tales in ægris sint vitiorum simplicium combinationes, quales

A

hic recensemus; non adulteratæ; satisque constantes, ut iis semper valeat confidere Medicus? Nam si ita sint, causam habebimus, quâ posita ponitur, quâque sublata tollitur morbus; ista proinde methodus causâ continente morbi nritur, hoc est, morbos omnes ab eadem causâ continente productos ad eandem redigimus classem.

I I.

VARIAS & multiplices vitiorum simplicium, quæ occurrunt in morbis chronicis, examinando combinationes, omnes quotquot sint ad quatuor reducimus. Primò quidem morbi dantur in quibus fluida parùm fluxilia, sed spissa nimis sunt & viscosa, dato vix alio fluidorum & solidorum vitio. 2°. Dantur morbi in quibus præter humorum spissitudinem, malè elaboratum est sanguinis serum, aliisque cruoris partibus malè immixtum exuperare videtur, in iisdem morbis solidorum nimia & notabilis adest laxitas. 3°. In aliis morbis fluida partibus aqueis & vehiculo nimis depauperata reperiuntur, nimia densitate datâ cum aliqua acrimoniâ, in eo casu non satis humectantur solida, sed præ nimia siccitate rigida sunt, tensa, nimisque vibrabilia. 4°. Insignem in aliis reperitur adeste fluidorum acrimoniam cum aliqua eorumdem ut plurimum inspissatione. Morbos omnes chronicos postea pervolvendo, ex allatis combinationibus unam ubique reperio, tamdiùque subsistere morbum quamdiu hæc adest combinatio, cum verò tollitur, tolli quoque morbum. Talis ergo combinatio causa morbi continens erit, nec aliam querunt clinici.

Porro ad morbos ejusmodi prosligandos constat expertissimos Medicos methodum adhibere curatricem, quæ simul, cuiusque fuerint classis, omnibus vitiis mederi valeat; pariter constat nil aliud ex rerum sex non naturalium abusu produci præter illud jam memoratum quadruplex vitium. (a) Constat omnia quotquot sint medicamina quadruplicem solummodò producere effectum. Nonnisi quadruplicem formulam generalem in chronicorum morborum curatione expertos adhibere clinicos, aut saltem eorum omnes formulas, paucis mutatis, ad quatuor reduci posse genera ultimò constat; adeò ut egregii illi Medici ad hanc methodum Medicinam facere viderentur. Hinc est quodd consequenter ad ea quæ ab iis in praxi peraguntur, quatuor has cardinales instituimus classes.

1^a. *Classis*. Morbi à nimia fluidorum inspissatione.

2^a. *Classis*. Morbi à sero malè elaborato, malè permixto, & exuperanti, cum notabili vasorum laxitate.

3^a. *Classis*. Morbi à fluidorum siccitate cum aliqua eorum acrimoniâ & cum nimia solidorum tensione.

4^a. *Classis*. Morbi à nimia fluidorum acrimoniâ; & ut plurimum cum aliqua eorum inspissatione.

Sæpè datur causas morborum continentes non ita simplices esse, sed inter se magis minùse complicari, hæc de causâ quintam instituimus classem.

5^a. *Classis*. Morbi ex quatuor his classibus, majori minori ve numero combinatis exurgentes.

I I I.

CHRONICOS inter morbos dantur quidem nonnulli, qui methodos propositas eludunt, imò iis sæpè exasperantur, nec nisi experimentalibus seu specificis mitigantur debellanturve remediis. A materia propriæ indolis & individuae, quæ nostris in fluidis peculiarem induit crasim, ii producuntur morbi. Hæc *miasmatica* materies *virus* Medicis audit. Si ad ejus effectus, & ad remedia, quibus illud multiplex vitium destruitur, attendamus, horum sic determinari poterit natura.

Aliud est quod molem præcipuè lymphaticam inspissat, eamque simul reddit acrem; sed peculiaris acrimoniæ, *serophulosum* hoc audit. Tenuissimam seu *neuralymphaticam* non aggreditur lympham. Aliud est quod lympham magis adhuc inspissat, & in minutissimam

1^a Vide Theophrastum, an sex rerum non naturalium effectus ad quatuor reduci possint capitulum 2

5
 mos veluti lapideos mutat flocculos, nullo vix, perfo, dato acrimoniæ sensu. Tenuissimam hoc est *nevrolymphaticam* aggreditur lympham, quasi præsertim in *nevrolymphaticis* ossileque nidularetur fibris, rubrâ vix inquinatâ sanguinis portione. Hoc *venereum* Medicis audit. Aliud est quod molem præcipue sanguineam, non sic lymphaticam, inquinat; salsum nempe sanguinem reddit, sed *salinomuriaticum*, vappidum, activis hoc est volatilibusque suis partibus & *spiritu rectore* suo defraudatum, partium sanguinem constitutum inæquali datâ mixtione simulque solidorum debilitate, nec non abosito partium elatere, Hoc *scorbuticum* audit. Ad hæc aliæ *virus* refferri possunt species, si fortè hydrophobicum exceperis; unde tres aliæ instituuntur classes.

6^a. *Classis*. Morbi à lymphâ spissâ simul & acri, seu morbi à scrophulosa lue.

7^a. *Classis*. Morbi à spissâ durissimâque lymphâ, seu morbi à lue venerea.

8^a. *Classis*. Morbi à saluginoso vappidoque sanguine cum solidorum debili texturâ; seu morbi à lue scorbuticâ.

Ad primam cum quartâ complicatam reduci posse videretur sexta classis, septima simpliciter ad primam, octava ad secundam cum quartâ præcipue complicatam; sed cum morborum prioribus classibus comprehensorum, quocumque modo variè combinentur remedia, nulliùs in hac triplici lue plerumque sint utilitatis; ibi quidâ peculiaris genii inesse fatendum est. .... nunc de morbis acutis.

I V.

ALIIAS non agnoscunt causas morbi acuti, quàm chronici. In his paulatim & sine sensu, morbifica sanguini suppeditata materies fluida, lentè & indefinenter; in acutis autem subito & ex improvviso, valde & quasi per insultum sanguineam inquinat molem; unde in acutis intensitas causæ major est, in chronicis minor. Ergo morbi acuti chronicorum genium redolent; ita ut si primæ classis ægro morbus accidat acutus, morbus is erit, ut ita dicam, torpidus, si v. g. febris, hæc erit intermittens, vel si sit continua, in exacerbationum principio frigore stipabitur. Si secundæ classis ægro, torpidus magis erit morbus, si febris, quotidiana erit, syncopalis, algida, &c. Si terciæ classis ægro, activus morbus erit, convulsivus, &c. Si febris, æstuans multum erit & intensa valde, &c. Si quartæ classis, inflammatorius morbus erit, si febris non tam omnino æstuans erit & intensa, sed mordicans magis & acerrima. Idem esto de morbis acutis, ac de paroxysmâ in chronicis occurrentibus iudicium.

Ergo qui chronicorum simplicium morborum quatuor callet classes, acutos pariter morbos intelligit, & an eâ aut aliâ morbi acuti specie afficiendus sit homoprævidere valet; hæc itaque de morbis acutis dicta sufficerent; sed clarioris doctrinæ gratiâ, novas instituere classes juvat, quæ quodammodo secundariæ sunt.

9^a. *Classis*. Morbi à materiâ sanguineam statim inspissante massam, à primis viis suppeditatâ.

10^a. *Classis*. Morbi à materiâ sanguineâ molem statim agitante & rarefaciente, cum nimia solidorum tensione, à primis viis suppeditâ.

Ad morbos simplices acutos hæc duæ instituuntur classes, tres autem aliæ ad acutos complicatos, rationes pectoris, abdominis & cutis, prout in hanc vel in aliam copiosius irrui morbifica materies.

11^a. *Classis*. Morbi à materiâ à primis viis in pectus statim irruente.

12^a. *Classis*. Morbi à materiâ à primis viis in abdominis viscera statim irruente.

13^a. *Classis*. Morbi à materiâ in cutem statim irruente, & ut plurimum à primis viis suppeditatâ.

14^a. *Classis*. Morbi ex his classibus, majori minorive numero combinatis exsurgentes.

Cum materia morbifica nunc sit inspissans, nunc rarefscens, duæ debent eo respectu, in quacumque classe, institui sectiones.

V.

E ita instituuntur classes, ut statim cuicumque pateant indicationes; illicò enim videt Medicus in primâ classe aperientia esse præscribenda; in secundâ classe

aperientia simul & evacuantia, & ea quæ in recessu solida nimis laxa corroborant; in tertiâ sociatis levibus edulcorantibus diluentia, quæque laxant solida; in quartâ cum levibus aperientibus immixta nunc edulcorantia; in quintâ præcedentium quatuor classium simul & variè combinanda esse remedia, & sic de aliis classibus.

Nec objicias tot & omnes quibus obnoxii vivimus morbos, has ad classes haud reduci posse; qui morborum enim legerit historiam, ad unam ex memoratis classibus faciliè omnes reducere poterit; quia diversis licet ii stipentur symptomatibus, ab eâdem nihilominus causâ continente dependent; hæc porro symptomatum varietas in prima classe v. g. nunc ab inspissationis gradu, nunc à parte affectâ, nunc ab illius functione pendet; & quidem si præ nimia fluidorum inspissatione, in piloro skirrodeæ dentur concretiones, pertinax aderit vomitus; si in pulmone, asthma; si in hepate, icterus, & sic de cæteris.

Neque objiciatur præstantiores Medicos suam sæpe curandi methodum variare; nonnisi enim consequenter ad relatas modò circumstantias id agunt, vel ratione textûs organi magis minùse delicati, vel ratione ægri temperamenti, vel ad ætatem, vel ad alia semper attendendo, varias sic juxtâ circumstantias pleniori nunc, pariori nunc manu remedia præscribunt, modò fortiora, modò mitiora seligunt, nunc longiori, nunc autem breviori tempore præscribunt. Non iisdem enim omnino aperientibus eâdemque dosi adhibitis pulmonum ac cutis skirrodeæ profligantur concretiones; in incipiente & vix protrahâ fluidorum inspissatione non eorum æquè continuatur usus, ac in maximè provectâ; in infanti ac in adulto; in delicato ac in robusto. Porro omnibus his in casibus semper in usum habentur aperientia, nec unquam à generali methodo huic classi competente recedunt, sed eam solùm variè applicant.

Suam sanè ita si restringant scientiam clinici, id pariter agunt Botanici, Chemicæ, Mathematici, alioquin ingenii humani acies in tot problematum solutione non sibi sufficeret. Attendas præterea ad omnia quæ in hoc universo terrarum orbe observantur; ex quatuor solùm ea constant principiis. Tot varietates colorum à coloratis septem radiis enascuntur. diversa tot temperamenta ad quatuor possunt reduci. Ita passim naturam indigitando, per simplicem viam semper progredi reperies; cur idem non statueretur in Medicinâ?

Tùm analogiâ, tum ipsâ methodi institutione, tum clinicorum unanimi consensu, cum palàm sit classium instituendarum utilitas, pronum est concludere.

Expediit ergò morbos in Classes reducere,

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joannes-Franciſcus Paris.

M. Dionysius-Claudius Doucet.

M. Ludovicus-Gabriel Dupré.

M. Antonius Petit, in Matronarum gratiam Anatomæ & Artis Obstetriciæ Professor, necnon Chirurgiæ Professor designatus.

M. Joannes de Dieſt.

M. Josephus de Jussieu, Regiæ Scientiarum Academia Socius.

M. Bartholomæus-Tuffanus le Clerc, Medicus Regis ordinarius.

M. Stephanus Pourſeur du Petit.

M. Achilles-Franciſcus Fontainei.

Proponebat Parisiis HONORATUS PETIOT, Sabulonensis, Doctor Medicus Mompelienſis, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisienſis Baccalaureus,

A. R. S. H. 1751, A SEXTA AD MERIDIEM.